

F. R. 83.

4.

Z 6
3584

I. N. J.
NUPTIAS SOLEMNES
VIRI PERILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMI
DOMINI
JOHANNIS GOTTHELF
DE GLOBIG

POTENTISSIMI AC SERENISSIMI SARMATARVM REGIS AC
PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE IN SVMMO SENATV
ECCLESIASTICO DRESDENSI PRAESIDIS
EMINENTISSIMI

CVM
VIRGINE ILLVSTRISSIMA COMITE
DOMINA
MARIA AVGVSTA AMALIA
ILLVSTRISSIMI ATQVE EXCELLENTISSIMI
DOMINI JOHANNIS ADOLPHI

S. R. I. COMITIS DE BRÜHL
POTENTISSIMI AC SERENISSIMI POLONIARVM REGIS AC PRINCIPIS
ELECTORIS SAXONIAE CONSILIARII INTIMI AC
SVMMI STABVLI PRAEFECTI CET.
FILIA OMNIBVS VIRTVTIBVS SVI SEXVS
ORNATISSIMA

DIE XV. FEBR. CIO DCCLVI. DRESDAE CELEBRATAS
VOTO CONIVGALI BETHLEHEMITICO

RVTH. IV. V. II. 12.
FELICISSIMAS ESSE EX ANIMO SINCERO AC DEMISSISSIMO
PRECATVR

IOHANNES FRIDERICVS NATHVSIVS

LVCCAVIA - LVSATVS

DRESDAE, LITTERIS HARPETERI.

ANNO 1711
Johannis Gottlieb
de Georg
Mama Augusta
Pohlmann
Johannes Friedrich

I. N. J.

I.

Matrimonia ineuntibus fausta ac felicia apprecari, mos est & laude sua dignus & in gente Dei antiquissimus. Quem inter sanctos patriarchas jam viguisse, exemplo Isaaci constat, qui Jacobum dimissurus, ut sibi ex filio Labanis uxorem duceret, pio voto filium comitabatur a). Sic Rebecca, Jacobi matri, cum Isaaco nupta adduceretur, parentes ac fratrem fausta apprecatos esse legimus b). Et in libris apocryphis, Tobiae, Saram ducenti, Raguellem & Gabelem felix matrimonium congratulari reperimus c). Notum autem atque valde insigne est imprimis votum, quo Bethlehemitæ, Boaso Rutham despondentes, novum maritum mactabant, Judæis hodieque in nuptiis usitato, quod breuiter, Deo fauente, perlustrare animo decreuimus. Ita de eo, secundum translationem b. Schmidii in Bibliis Quadrilinguis Reineccianis, verba facit Spiritus S. Ruth. IV. v. 11. 12.

Dixerunt vero totus populus, qui in porta, & seniores: Testes (sumus:) det Jehovah mulierem, intraturam in domum tuam, sicut Rachelem, & sicut Leam, quæ edificarunt ambæ domum Israelis: gere vero te egregie in Ephrata, & acquire nomen in Bethlehemo: Fiatque domus tua, sicut domus Perez, quem genuit Thamar Jehude, ex semine, quod dabit Jehovah tibi ex puella hac.

) 2

II.

a) Gen. 28, 3. 4. b) Gen. 24, 60. c) Tob. 7, 15. c. 9, 9. sqq.

II.

Hoc voto Boasum profecutus esse dicitur *totus populus, qui in porta, & seniores*. Seniores sunt iudices vel fenatores vrbis Bethlehemi. Experientia quippe, iudicium morumque grauitas, hominibus in dignitate publica constitutis conueniens, non nisi ætatis beneficio ordinarie acquiruntur; vnde factum, vt iudices aut alii dignitate viri conspicui, in scriptura sacra tum veteris tum noui testamenti, sæpe titulo seniorum honorentur: nec vllum aliud ejuſmodi dignitatis nomen reperimus æque priscum simul ac diffusum, & tam varie ad dignitates indicandas adhibitum, quam vocem feniorum d). Tales cum ex mente Judæorum in quavis vrbe centum & viginti incolarum esse deberent viginti tres, hic tantum numero adfuerunt seniores decem, quot Boasus conuocasse dicitur e). Solebant enim non semper omnes iudices conuocare, sed eorum tantum numerum, quantus ad rem agendam requirebatur. Decem autem a Judæis pro cætu habentur, vnde decem minimum Israelitas ad synagogam ædificandam requirunt, decem minimum verficulos e lege in synagoga recitari volunt &c. f) & totidem ad plerosque actus iudiciales v. c. matrimonii, diuortii, mancipationis, cessionis &c. adhibebantur. Iudicia autem olim exercebantur in portis, non quidem omnibus, sed vnica tantum cuiusque ciuitatis; vti & vox portæ singulari semper numero ponitur, vbi de iudiciis sermo est g). Scilicet tum temporis nondum erat tantus hominum luxus, ergo nec tantus curiæ ornatus. Ceterum existimat Hieronymus, iudicia ideo olim in porta exerceri solita esse, vt neque agricolam ciuitatis frequentia & nouus deterreret aspectus a iustitia petenda, nec ciues longius, quam ad vrbis portas jus peterent. Alii etiam propterea id factum esse censent, vt admonerentur iudices, ne quid facerent, cuius eos postea puderet, dum ita in portis publice,

d) cf. Leuit. 19, 32. e) Ruth. 4, 2. f) conf. Exod. 18, 21. Job. 19, 3.
g) vid. Gen. 23, 10. cap. 34, 20. Deut. 21, 19. c. 22, 15. 2. Sam. 15, 2.
Pl. 127, 5. Zach. 8, 16. Amos. 5, 10.

blice, omnibus audientibus & videntibus, ius dicerent h). Abierat igitur etiam Boasus ad portam vrbis, tanquam ad locum iudicii publicum, cum homine, qui Ruthæ propiori cognatione coniunctus erat, de mulieris & hæreditate & matrimonio iuxta legem coram iudicibus acturus, ibidemque lite nunc composita, seniores decem ac reliquus populus in porta præsens, imprimis Boasi aut Ruthæ cognati, ipsi nouam nuptam voto nostro comiter congratulantur.

III.

Boasum cum Chaldæo interprete R. D. Kimchi & plures alii ex Rabbiniis arbitrantur esse Ebzanem, iudicem illum Israeliticum Bethlehemitam i), sicut Rutham habent pro filia Eglonis regis Moabitici k), quem assurgendo coram Ehudo l) pro meritum fuisse fingunt, vt hæc ipsius filia proauia Dauidis fieret; quæ vero a nostris Theologis merito referuntur inter fabulas Judæorum, gentem suam, quauis occasione data, iactanter efferentium. Nam quod Rutham attinet, veritatis speciem nullam præ se fert, regem gentilem tam potentem, Judæis infensum & infestum, filiam locasse viro Judæo infimæ conditionis, qualis erat Mahlon, prior Ruthæ maritus; aut regis filiam, relicta patria, in peregrina regione, quæ tamen patri subiecta fuit, aristas pauperibus destinatas collegisse, quod de Rutha legitur m). Sunt quidem inter interpretes nonnulli Patres, tam Græci, quam Latini, qui sententiæ Judæorum, de Boaso allatæ, adstipulantur, plerisque tamen etiam ipse a iudice illo Israelitico omnino differre videtur. Si enim vel maxime euinci posset, Ebzanis patriam n) esse Bethlehemum in tribu Judæ, vbi Boasus commorabatur, cum potius nonnulli asserant, Ebzanem oriundum fuisse ex alia ciuitate ejusdem nominis, in tribu Za-

) 3

bulon

- h) conf. J. Adam Osiandri Comment. in libr. Ruth. fol. 22. & Tarnovii Comment. in Prophetas minores ad Amos. 5, 10. p. 626. i) cuius mentio fit Judic. 12, 8. k) cuius scriptura etiam mentionem facit Judic. 3, 12. l) Judic. 3, 20. m) Ruth. 2, 2. col. Judic. 3, 14. n) de qua vid. Jud. 12, 8.

bulon sita o), prohibet tamen diuersitas nominis, liberorum ac temporis, quominus maritus Ruthæ pro Ebzane πολυτένωσ haberi possit p). Bene Dav. Chytræus in Comment. in Ruth. folio 275. hac de re: *Tempora non congruunt*, inquit, *Salmon enim Rababam tempore excidii Hierichuntini q) duxit ante annum mundi 2500. Inde ad Abessam iudicem efluxerunt anni 265. Neesse igitur fuisset, Boozum 300. fere annos natum fuisse, cum ex Rutha Obedum auum Davidis procreauit.* Quis autem fuerit Boafus, quæ Rutha, quoue tempore vixerint, certo non constat, & præstat in re dubia ἐπέχων, quam temere aliquid definire. Vtriusque tamen virtutes Spiritus S. in hoc libello passim laudibus effert. Boasum fuisse ciuem Bethlehemiticum, eumque virum strenuitate potentem, Rutham vero, gente Moabitidem, & Mahlonis Judæi quondam vxorem, nunc autem viduam, in facris literis legimus r). Sed vidua licet esset, ad alteras tamen nuptias progredi non dubitabat, suo exemplo confirmans ius, viduis ab Apostolo concessum s), ac confundens errorem eorum, qui secundas nuptias vel illicitas, vel inhonestas, aut infames iudicant. Nec obstat huic conjugio Ruthæ ex gente Moabitica origo, quia nullum est dubium, quin ad veram religionem iam conuersa fuerit, quales mulieres Moabiticas ducere viri Israelitæ lege t) non prohibebantur. Matrimonia autem diuersæ religionis non solum Judæis in V. T. vetita erant, sed & Christianis in N. T. prohibita ac, tanquam valde periculosa, omni modo dissuadenda sunt u). Peccauerat itaque Mahlon, Rutham ducens, antequam ad verum Dei cultum conuerteretur, sed non peccauit Boafus, eandem sibi matrimonio iungens, postquam conuersa erat. Huic, ex voluntate Dei iuste inito matrimonio, iusta ergo vota etiam nuncupabantur, quorum

o) cuius mentio fit Jos. 19, 15. vid. b. Aug. Varenius in disp. ad Mich. 5, 1. anno 1669. habita Cap. I. Membr. 1. §. 2. p) conf. Judic. 12, 9. cum Ruth. 4, 21. q) vid. Matth. 1, 5. r) Ruth. 1, 22. 2, 1. 4, 10. s) Rom. 7, 3. 1. Cor. 7, 9. & 39. 1. Tim. 5, 14. t) Deut. 23, 3. fqq. cap. 7, 3. 4. u) 2. Cor. 6, 14. 2. Joh. v. 10.

rum paucis verbis multa felicitas comprehensa erat, quæ nunc excutienda restat.

IV.

Imo in votis habebant, *ut daret Febonah mulierem, intratutam in domum Boasi, sicut Rachelem, & sicut Leam, que edificassent ambe domum Israelis.* Rachelem atque Leam, duas filias Labanis, quas Jacobus, pius patriarcha, alio nomine Israel ob luctam cum Filio Dei appellatus, non sine offensa in matrimonio simul habuerat, collaudant, quod *domum Israelis edificarint*, domo Israelis, pro liberis domum inhabitantibus, synecdochice sumpta, quo sensu eadem vox in nostra etiam & multis aliis linguis frequenter vsurpatur. Lea anteponunt Rachelem, ætate minorem, quod interpretibus ob amorem Jacobi teneriorem erga Rachelem fecisse videntur. Enallage generis masculini pro fœminino in affixo vocis שתיים, utpote in scriptura sacra haud infrequens, minime est vitium sermonis, sed respicit & explicat sensum: quemadmodum enim viris, ignobile & fœmineum factum committentibus, genus muliebre additur, ita contra fœminis, quæ strenuum & virile exequuntur facinus, genus tribuitur virile. Omittunt quidem Berthehemitæ, solam Rachelem cum Lea nominantes, ambas ancillas, Bilham & Silpam, ab ædificatione domus Israeliticæ non prorsus excludendas, quippe quæ Jacobo etiam liberos pepererant; verum enim vero digniores procul dubio habendæ sunt dominæ ancillis, quarum præterea liberi erant pauciores, ac ipsi moraliter æstimabantur pro liberis dominarum, quæ & ob eam causam, tanquam matres, iis pro arbitrio nomina imposuerant v), imo cum veris suis filiis pari iure hereditatis eos frui concesserant. Potiori igitur iure Racheli atque Leæ recte tribuunt honorem domus Israeliticæ maxime claræ exædificatæ. Rebeccam autem Saramue nominare, vel ideo necesse non erat, quia domum Israelis non nisi mediante Rachele atque Lea ædificauerant. Eo autem tendit eorum hoc

v) Gen. 30, 6.

votum, vt Rutham Deus similem reddat Racheli, cuius memoriam apud se solum sepulchrum nequidem obliterari fineret, a Jacobo tenerrime dilectæ vxori in loco Bethlehemi suburbano extructum hodieque adhuc videndum x), ac Leæ, ex qua ipsi Bethlehemitæ per filium Leæ, Judam, ortum suum traherent. Deum nempe implorant, matrimonia liberis prosperantem & steriles fecundantem y), vt Boasi coniugium sine suo ne frustrari sinat, nuptamque multorum suauissimorum liberorum lætam atque fecundam matrem efficiat; idem Ruthæ apprecantes bonum, quod olim Isaacus Jacobo, & Rebeckæ parentes, optauerant, quo Peninna elata Hannæ insultauit, & cuius defectus Rachelem forori inuidam ac adeo tristem reddiderat, vt mori, quam viuere, maluerit z).

V.

Deinde II. optant, vt Boasus *egregie se gerat in Ephrata*. Ephrata, vel etiam Ephrath, absque ן finali a), est nomen antiquum vrbs Bethlehem; retinuit tamen hæc vrbs sequentibus etiam temporibus antiquum nomen, eodemque ab altera, in tribu Zabulon sita, quæ Bethlehem itidem vocabatur, distingui consuevit b). Vnde ei hoc nomen impostum fuerit, valde disceptatur. Nonnulli plane persuasi sunt, hoc cognomentum deriuandum esse ab vxore Calebi altera, quam post mortem Asubæ duxit c); alii vero illud rectius a fertilitate agri Bethlehemitici deducunt, vnde & ipsum Bethlehemi nomen originem suam trahit, quippe cui deriuationi chronologia fauet. Obstat enim antiquitas nominis Ephrata, quo minus illud a Calebi vxore deriuari possit, quæ Jacobi tempore lucem hanc nondum conspexerat d). Descendit igitur hæc vox a radice פרה, *fructificauit*, estque au-

- x) teste Buntingio in Itiner. Sacr. Part. 2. fol. 6. y) Pf. 127, 3. 128, 3. 113, 9. z) Gen. 28, 3. c. 24, 60. 1. Sam. 1, 6. Gen. 30, 1. a) Gen. 35, 16. 19. c. 48, 7. b) Mich. 5, 1. c) vid. 1. Paral. 2, 19. 50. col. par. 4, 4. d) Gen. 35, 19.

eta a principio per additionem $\tau\omega$ N, quomodo Hebraei & alias voces a suis radicibus deducere solent. Terram scilicet hujus regionis, testatur Adrichomius in Theatro Terræ S. p. 41. rerum omnium copia multum præstare, vini potissimum, vt comparandum non sit, quod ex aliis Palæstinæ locis illuc affertur; iter vero, quod Hierosolymam fert, vsque adeo sui amœnitate, arboribus, hortis, odoratis herbis, viatores delectare, vt non in terris esse sibi videantur, sed in paradyso Christi natiuitatem & incunabula præsentibus oculis contueri. Quando & a quibus ædificata sit vrbs, indubitato non liquet. Sunt, qui Calebum ejusque posteros illam ædificasse autumant; alii eam a Jebusæis conditam putarunt, quorum sententiam Isidorus Hispal. L. XV. cap. 1. exponit: *Bethlehem Judæ, inquit, ciuitas David, que mundi genuit saluatorem, a Jebusæis condita fertur & vocata primum Effrata, quando autem ibi Jacob pecora sua pavit, eidem loco Bethlehem nomen, quodam vaticinio futuri, imposuit, quod domus panis interpretatur, propter eum panem, qui ibi de celo descendit.* Celeb. Reineccius vero eam Jos. 15, 59. omisissam esse conjicit ideo, quod inter villas & vicos tum adhuc fuerit, vtprope a Salma, filio Calebi, postea demum in ciuitatem ædificata 1. Chron. 2, 51. e). Tempore Rehabeami, eam mœnibus atque præsiidiis communitam esse legimus f). Quod autem attinet ad votum seniorum, in suo sermone vtuntur phrasi עֲשׂוֹת חַיִּיל . Nomen חַיִּיל vero est generale, complectens qualibet bona, seu vires, quibus aliquis præ alio pollet, siue sint vires mentis, vt virtutes, siue corporis, siue bona fortunæ g). Vnde phrasis integra עֲשׂוֹת חַיִּיל non solum significat viribus corporis valere, sed & virtuti studere ac opes comparare h). Optant itaque Boaso & sanum at-

()

que

e) vid. Bibl. Quadril. ad Jos. l. c. f) 2. Chron. 2, 6. g) ceu Zeph. 1, 13. Obad. v. 13. Mich. 4, 13. Pf. 49, 7. 73, 12. h) Num. 24, 13. Deut. 8, 17. 18. 1. Sam. 14, 48. Prou. 31, 29. Pf. 60, 14. 108, 14. 118, 15. 16.

que validum corpus; & animum virtute præditum, & opes ad victum atque amictum necessarias; egregia sane dona Dei, nouis coniugibus non solum propter ipsos, sed & propter liberos optanda.

VI.

Tertio vouent, vt *acquirat nomen in Bethlehemo*. Hebræis, vt omnibus fere linguis, nomen pro celebritate & fama tam bona, quam mala, admodum familiare est i). Ita vox קרא sæpe idem significat, quod annunciare vel prædicare, vel ore vel scriptis k). Phrasis itaque vocare nomen, h. l. in textu Hebræo obuia, significat celebrare nomen, seu magnam sibi comparare famam, & celebritatem, quo sensu eadem quoque reperitur Ruth. 4, 14. Imperatiuo vero, *voca nomen*, adhibetur pro optatiuo, quo Hebræi carent l). Bene Cicero m): *Negligere, inquit, quid de se quisque sentiat, hominis omnino dissoluti est*. Salomo bonam de se existimationem amplis diuitiis, Paulus ac Syracides ipsi vitæ præfert n). Bona nempe fama est appendix sapientiæ ac virtutis o), quæ etiam post mortem remanet, ac multum facit ad opes acquirendas, & necessaria est muneribus publicis præficiendo p). Peccant, qui cum ethnicis in honore solo suam immortalitatem ponunt, spem futuræ vitæ abiicientes: peccant contra etiam, qui honores profus spernendos, vel cum Chryssippo ac Diogene solius utilitatis causâ fumendos, eaque detracta ne digitum quidem eorum causa porrigendum esse putant. Bene apud alios audire est omnino etiam do-

i) vid. Gen. 6, 4. 2. Sam. 7, 9. Deut. 26, 19. Job. 18, 17. c. 30, 8. Prou. 10, 7. Eccl. 7, 1. Marc. 6, 14. Luc. 6, 22. Philipp. 2, 9. Apoc. 3, 1. k) Leuit. 25, 10. Jos. 8, 34. Neh. 6, 7. Jesh. 40, 2. 3. c. 61, 1. 2. l) vt Pf. 45, 5. vid. Glaff. Phil. S. p. 878. m) Lib. I. de Officiis. n) Prou. 22, 1. 1. Cor. 9, 15. Syr. 41, 16. o) Prou. c. 4, 7. 8. 18. 16, 31. 20, 3. 21, 21. 22, 4. 29, 23. 1. Petr. 2, 12. c. 3, 16. p) Rom. 13, 7. Act. 6, 3. 1. Tim. 3, 7. 2. Cor. 10, 12. 13. 11, 10. 12, 6.

donum diuinum q), ideoque coniugibus nouis recte optatur.

VII.

Tandem IV. vouent, vt *domus ipsius fiat, sicut domus Perezi, quem genuerat Tamar Febude; ex semine, quod daturus sit Febovah ipsi ex hac puella.* Perezus, ex incestuoso concubitu, ideoque difficili partu natus r), erat progenitor Berthehemitarum, & licet ex putrido semine procreatus esset, ipsius tamen familia inter quinque Judæ familias præcipua ac multis bonis illustribusque viris, inter quos & Boasus, clara erat. Eandem progenitoris prosperitatem seniores etiam Boaso optant, vt nempe Deus non solum ipsi, sed & liberis, quos Rutha paritura sit, bene esse velit; cum calamitatem liberorum suam esse existiment parentes s), exemplo Daudis, Jacobi &c. r)

VIR PERILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIME, DOMINE INDVLGENTISSIME,

Alma est bonitas Dei, quæ tot tantisque bonis, TE huc vsque ornauit ac cumulauit. Omnibus itaque hodie TIBI fausta ac felicia acclamantibus, impossibile visum est & mihi lætitiã plane celare, qua de tanta TVA, Mæcenas Optime, salute perfundor, cum in TE, juxta Deum, omnem

q) 1. Sam. 2, 8. 1. Reg. 3, 13. Pf. 3, 4. 91, 15. Eccl. 6, 2. Dan. 2, 37. 5, 18. r) Gen. 38, 29 s) Gen. 45, 26, 27. Prou. 10, 1. 20, 7. 15, 20. 17, 25. 19, 13. 26. 23, 24. Syr. 16, 1. fqq. Pf. 112, 2. t) 2. Sam. 12, 16. 17. 18, 33. Gen. 37, 34. 35.

FK 21 3584

(X2626531)

omnem spem salutis meæ ponam. Veniam dabis audacia, exiguitatis meæ haud immemori. Toties Deum pro TVA omnigena prosperitate in abscondito implorans, spem concepì fore, vt nec votum humillimum atque sincerum, quod nunc publice nuncupo, sinistre sis interpretaturus; fretus TVA non solum clementia, sed & insigni pietate, mihi ab infantia perspecta, qua & pauperum preces pro TVA salute ad Deum fufas alicuius æstimare soles. Bethlehemitico autem inprimis voto respondit felicissimus euentus, cum ex hoc coniugio non solum Dauides, magnus multorum regum pater, sed & ipse Servator gloriosissimus ortus sit; Eodem itaque & TE nunc prosequor: Reddat propitium Numen ILLVSTRISSIMAM RVTHAM TVAM similem Racheli atque Leæ, quæ domum Israelis ædificarunt; egregie TE gere Dresdæ; Nominis TVI, per omnem Saxoniam celebrati, gloria indies augetur; similisque euadat Domus TVA BRVHLIANAE, quam ob merita præstantissima Pater Patriæ magni æstimat!

S. D. G.

M

F.R. 83.

4.

Z 6
3584

I. N. J.
NUPTIAS SOLEMNES
VIRI PERILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMI
DOMINI
JOHANNIS GOTTHELF
DE GLOBIG

POTENTISSIMI AC SERENISSIMI SARMATARVM REGIS AC
PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE IN SVMMO SENATV
ECCLESIASTICO DRESDENSI PRAESIDIS
EMINENTISSIMI

^{CVM}
VIRGINE ILLVSTRISSIMA COMITE
DOMINA
MARIA AVGVSTA AMALIA
ILLVSTRISSIMI ATQVE EXCELLENTISSIMI
DOMINI JOHANNIS ADOLPHI

S. R. I. COMITIS DE BRÜHL
POTENTISSIMI AC SERENISSIMI POLONIARVM REGIS AC PRINCIPIS
ELECTORIS SAXONIAE CONSILIARII INTIMI AC
SVMMI STABVLI PRAEFECTI ^{CET.}
FILIA OMNIBVS VIRTVTIBVS SVI SEXVS
ORNATISSIMA

DIE XV. FEBR. CIO DCCCLVI. DRESDAE CELEBRATAS
VOTO CONIVGALI BETHLEHEMITICO

RVTH. IV. V. II. 12.
FELICISSIMAS ESSE EX ANIMO SINCERO AC DEMISSISSIMO
PRECATVR

IOHANNES FRIDERICVS NATHYSIVS

LVCCAVIA - LVSATVS

DRESDAE, LITTERIS HARPETERI.

